

EKSPERTS

Iemācās saprast lietas

Andris Kāposts,
biedrības "Attīstības
platforma YOU+" vadītājs

Pēc "Brīvprātīgā darba likuma" jaunietis par brīvprātīgā darba veicēju oficiāli var kļūt no 13 gadu vecuma – tad tiek slēgts trīspusējs līgums starp organizāciju, pašu jauniešu un viņa vecākiem, ja jaunietis vēl nav pilngadīgs. Līgums visām iesaistītajām pusēm garantē drošību, ja nu gadījumā kaut kas notiek. Taču tīri praktiski to var darīt arī agrāk, jo brīvprātīgais darbs jau sākas tādā pavisam ikdienišķā līmenī, piemēram, kaimiņam sanesot malku vai nošķūrējot sniegu no celiņa.

Ieguvums jaunietim, arī 13 un 14 gadus vecam, pirmkārt, ir praktiskā pieredze, viņš potenciālajam nākotnes darba devējam kļūst interesantāks, ja prot lietas, ir redzējis, kā tās darbojas praksē. Otrkārt, tas ir lietderīgi pavadīts laiks, turklāt mēs cenšamies rīkoties tā, lai brīvprātīgie tiktu kaut simboliski, tomēr atalgoti. Treškārt, viņi var satikt citus cilvēkus. Ja ir bariņš brīvprātīgo, kas satiekas vienā vietā un kas pirms tam ir izlēmuši iet un darīt, viņus vieno kopīga vērtība.

Būt par brīvprātīgo – jā, izklausās forši, bet ir jāņem vērā noteikumi un tas, ka tā ir atbildība. Tas ir gluži tāpat, kā jebkuru darbu darot. Kad gatavojam

konkrētus jauniešus konkrētam pasākumam, stāstām viņiem, ka jādara viss, lai problēmas risinātu, nevis tās radītu.

Loģiski, ka sākumā brīvprātīgajam jaunietim uzdos veikt kādus ļoti vienkāršus tehniskus darbus, piemēram, sanest un salikt krēslus, satīrīt telpas. Iesaistoties regulāri, pamazām var tikt uz augšu. Var būt, ka uztic reģistrācijas pienākumus, jauniešus novērtē un pēc pasākuma pat uzmeklē, algo un pieņem darbā. Veicinām izpratni par to, ka nekad nevar zināt, kurš uz tevi skatās un vērtē. Runas izplatās ātri: lūk, šie labi darīja, šie atkal nekvalitatīvi. Tādēļ mums ir stingra kontrole, lai jauniešus kā uzticamus darba veicējus aicinātu iesaistīties nākamajos pasākumos.

Mēs arī cenšamies sadar-

boties ar uzņēmējiem, lai viņi jauniešu gūto pieredzi atzītu. Daudzus varbūt neinteresē šis ieraksts, bet ar laiku reālā darbā parādās, ka jaunietis saprot lietas – viņš neiet un nemaldās, bet prot reaģēt krīzes situācijās.

Ja runājam par brīvprātīgā darba pieredzi ārzemēs, tad mēs jaunajiem palīdzam sagatavoties šim solim, kopīgi izvērtējam, kādēļ pieņemt vai nepieņemt šādu lēmumu. Cenšamies atrunāt no brīvprātīgā darba ārzemēs, ja jaunietis to grib izmantot kā bēgšanu no neatrisinātām problēmām, piemēram, sliktām attiecībām ģimenē, nesaprašanās skolā. Tas nerisina problēmas, ar tām jāietiek galā tepat.

Kad jauniešus gatavojam darbam ārvalstīs, skaidrojam, ka nav viegli ilgu laiku būt citur. Kad brīvprātīgais dodas uz ārzemēm, viņš dodas ar vēl konkrētāku mērķi – kaut ko izpētīt un saprast. Manā pieredzē ir bijuši jaunieši tūlī pēc vidusskolas, kuri nekad nav dzīvojuši vienā, viņiem šī beidzot ir iespēja pieaugt. Citreiz jauni cilvēki ar ērtu un nodrošinātu dzīvi izvēlas brīvprātīgo darbu, atsakoties no ierastās ikdienas, kas varbūt tobrīd ir nedaudz apnikusi, lai gūtu jaunus iespaidus. Ārvalstīs absolventi bieži izmanto brīvprātīgo darbu, lai paņemtu pārtraukumu mācībās. Pie mums šāds solis vēl izraisa baiļu sajūtu, īpaši jauniešu vecākos. ▀

Iespējas galvenokārt ir atkarīgas tikai no katra paša. Niklāvs Zahars uzsver: **"Man pietika laika iepazīt zemi un tās kultūru. Ja nebūsi atvērts, neko neiepazīsi. Vajag vairāk teikt "jā", nekā "nē"."**

FOTO NO N. ZAHARA PERSONĪGĀ ARHĪVA

< < "Uzskata, ka tas nav domāts viņiem, jo vienai daļai tas asociējas ar strādāšanu par velti. Patiesībā brīvprātīgajiem tiek nodrošināta dzīvošana, ēdināšana, transports un piešķirta neliela naudiņa ikdienas vajadzībām," paskaidro projektu vadītājs.

Jauniegūtā pieredze un ieguldītais laiks nekad neesot veltīgi. "Brīvprātīgais darbs ir iespēja darīt to, kam tu tici un kam redzi jēgu. Visu nosaka motivācija. Tu ieguldi savu enerģiju, zināšanas, prasmes, laiku, un tas nozīmē sevis pārbaudīšanu un pieredzes gūšanu," saka S. Babins.

Viss jaunais, protams, sagādā zināmas grūtības. "Tas nav viegls brauciens. Ir daudz izaicinājumu, kuru dēļ emociju gamma ir plaša, taču grūtībām seko augsta pacēluma sajūta un prieks par paveikto. Brīvprātīgais darbs liek pa īstam iepazīt sevi un saprast, ko katrs vēlas sevī uzlabot," norāda S. Babins.

Ieguvumus jaunieši lielākoties novērtē pēc ilgāka laika.

"Tie, kurus satieku pēc vairākiem gadiem, man ir teikuši paldies par uzrunāšanu. Daudzi tādējādi sapratuši, ko grib studēt, kādu darbu strādāt un pēc kādiem principiem dzīvot," stāsta S. Babins. Viņš arī norāda, ka tā var iegūt zināšanas un prasmes, kuras nemāca skolā. "Jaunieši šeit mācās sadarboties komandā, uzstādīt mērķus, sasniegt rezultātus, pielāgoties, turklāt ārzemju brīvprātīgie iepazīst arī kultūru atšķirības."

"Pēdējo reizi ārzemju brīvprātīgie Aizputē bija 2020. gadā," saka Dienvidkurzemes novada jaunatnes darbiniece, "Ideju mājas" vadītāja Ance Tīmane. "Mūsu gadījumā brīvprātīgo darbu nedaudz apturēja pieredze ar kovida sākšanos, un šobrīd ir mazliet bail, vai spēsim viņus nodrošināt ar darbu, ja atkal atsāksies kādi ierobežojumi," viņa norāda.

Projekts brīvprātīgo uzņemšanai esot apstiprināts, taču problēmu radot viņu izmitināšana. "Ņemot vērā ierobežotās dzīvokļu īres iespējas Aizputē,

kā arī jau šobrīd esošo un rudenī paredzamo sadārdzinājumu, ir ļoti grūti atrast dzīvesvietu brīvprātīgajiem, jo finansējums ir tik, cik piešķirts," viņa saka.

Tagad varu izdzīvot jebkur

Gruzīnietes Asmata Kontselidže un Nini Kurašvili piedalās biedrības "Radi vidi pats" īstenotā projektā "Fruits&Campfires 2022" atvērtajā lauku saimniecībā "Zadiņi" Smiltenes novadā. Meitenes kopā ar vēl dažiem gruzīniem un latviešu brīvprātīgajiem strādā dārzā un siltumnīcā, būvē tiem mājas un rīko dažādas aktivitātes.

Asmata 2019. gadā kā brīvprātīgā divus mēnešus aizvadījusi Somijā. "Nekad neatsakos no iespējas gūt jaunu pieredzi, un brīvprātīgajam darbam vienmēr līdzī nāk daudz kas pozitīvs – es varu iepazīt jaunus valstis, to kultūru un cilvēkus, varu iemācīties iepriekš nezināmas lietas. Tas viss man no-

derēs nākotnē," stāsta meitene.

Brīvprātīgo darbu "Zadiņos" Asmata nav izvēlējusies nejauši. "Es studēju bioloģiju un savu maģistra darbu rakstīšu par ekoloģijas tēmu. Turklāt vienmēr esmu gribējusi padzīvot laukos, jo ikdienā man tādas iespējas nav," jauniešu pastāsta.

Brīvprātīgās darbs viņai devis pārlicību par saviem spēkiem. "Tagad es zinu, ka spēju tikt galā ar izaicinājumiem. Turu atvērtu prātu, jo svarīgākais ir mana personīgā attīstība. Es mācos justies ērti dažādās vidēs. Gruzīnu kultūra ir ļoti specifiska, tā stipri atšķiras no latviešu kultūras, tāpēc man ir ļoti interesanti vērot atšķirīgo un mācīties to pieņemt," viņa norāda.

Nini savukārt šī ir pirmā pieredze brīvprātīgās darbā. Pilsētniecī dzīve laukos ir jaunums. "Es nekad iepriekš nebiju mazgājusies aukstā dušā, bet šeit tāda mazgāšanās ir regulāra," par jauno pieredzi stāsta meitene. Viņa brīvprātīgajam darbam pieteikusies,

jo ikdienas dzīve sākusi šķist garlaicīga.

"Brīvprātīgais darbs ārzemēs nozīmē atrašanos prom no ģimenes un savējiem, ir jāiemācās ar visu tikt galā patstāvīgi. Ja tu neuzņemsies risku, tad nekad neatīstīsies kā personība," apgalvo Nini. Vēl viens svarīgs aspekts, ko akcentē gan Nini, gan Asmata, ir prasme paskatīties uz lietām no vairākām perspektīvām. "Tu redzi kultūras, tradīciju atšķirības, un tas palīdz kļūt tolerantākam. Cilvēki šeit saprot, ka ir tikai mazas daļiņas no visas lielās pasaules, un man tas palīdz justies brīvākai," saka Nini.

Veicot brīvprātīgo darbu, jaunieši nonāk pie sev svarīgām atziņām. "Es jebkur tagad mācētu izdzīvot viena. Pirms šī projekta domāju, ka nespēju dzīvot mazā ciematā, izmantot āra tualeti, ka nespēju parūpēties par dzīvniekiem, strādāt dārzā vai uzbūvēt kaut ko. Šeit es sapratu, ka tad, ja gribu un vajag, varu izdarīt ļoti daudz," rezumē Nini. ▀